

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

اسناد و کتابخانه ملی

تاریخ دانشکده ادبیات و علوم انسانی

دانشگاه تهران

تاریخ دانشکده ادبیات
و علوم انسانی دانشگاه تهران

نویسندگان:

منصور صفت گل

سید محمد رضا حسینی بهشتی

مسعود فکری

مژدک انوشه

احمد رضا قائم مقامی

فرهاد ظاهری

مجید منتظر ظهوری

مریم امینی

ابنیر حسین بابالاز

به کوشش
حسن حضرتی

به کوشش: حسن حضرتی

۱۴۰۰
۲۰۲۱

تاریخ دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران

نویسندگان:

منصور صفت گل

سید محمدرضا حسینی بهشتی

مسعود فکری

مزدک انوشه

احمدرضا قائم مقامی

فرهاد طاهری

مجید منتظرظهوری

مریم امینی

امیرحسین بابالار

به کوشش:

حسن حضرتی

تاریخ دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران

نویسندگان:

- منصور صفت گل (عضو هیئت علمی گروه تاریخ دانشگاه تهران)
- سید محمدرضا حسینی بهشتی (عضو هیئت علمی گروه فلسفه دانشگاه تهران)
- مسعود فکری (عضو هیئت علمی گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه تهران)
- مزدک انوشه (عضو هیئت علمی گروه زبان شناسی دانشگاه تهران)
- احمدرضا قائم مقامی (عضو هیئت علمی گروه فرهنگ و زبان های باستانی ایران دانشگاه تهران)
- فرهاد طاهری (دانش آموخته گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران و پژوهشگر)
- مجید منتظر ظهوری (عضو هیئت علمی گروه باستان شناسی دانشگاه تهران)
- مریم امینی (کتابدار دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران و پژوهشگر)
- امیر حسین بابالار (مدیر اداری دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران و پژوهشگر)

به کوشش:

حسن حضرتی (عضو هیئت علمی گروه تاریخ)

مقدمهٔ رئیس دانشکده

بسیار خرسندم که کتاب تاریخ دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران را آمادهٔ آراسته شدن به زیور طبع می‌بینم. این اثر ارزشمند به همت و ابتکار معاون پژوهشی محترم دانشکده، جناب آقای دکتر حسن حضرتی و سایر همکاران ارجمندی که زحمت نگارش بخش‌های مختلف این کتاب را بر خود هموار کردند به رشتهٔ تحریر درآمد. قدردانی از علاقه، تعلق خاطر و عشق این سروران به تألیف این متن وری توان و زبان الکن این حقیر است.

این اثر از جنبه‌های مختلف دارای ارزش و سودمند است. تاریخ اولین دانشکدهٔ علوم انسانی در ایران از این حیث حائز اهمیت است که ایران در منطقه‌ای قرار گرفته که در بیشتر کشورهای همسایه‌اش آموزش عالی به شیوهٔ مدرن در مقایسه با برخی از کشورهای دیگر نسبتاً جوان است. شکل‌گیری و تاریخ تحول این دانشکده و ایجاد گروه‌های آموزشی مختلف در آن که تعدادی از آنها همچنان فعال‌اند و برخی از آنها توسعه یافته و خود به دانشکده‌ای مستقل تبدیل شده‌اند، الگویی خاص و منحصر به فرد را رقم زده است. این الگو و سرمشق بودن می‌تواند برای سایر دانشکده‌های علوم انسانی در کشور و منطقه قابل تأمل و قابل توجه باشد. در این کتاب به نام‌های بزرگی اشاره می‌شود که پدران رشته‌های تحصیلی دایر در کشور هستند؛ نام‌هایی که برای اهل ادب، فرهنگ و تاریخ ایران فرهنگی بسیار آشنا و شناخته شده‌اند و زندگی‌نامهٔ هریک از آنها خود تاریخی است که اگر تاکنون نگاشته نشده، نگارش آنها مفید و ارزشمند است.

در این اثر، تاریخ هریک از گروه‌های آموزشی و واحدهای دانشکده آمده است. نحوهٔ تولد، رشد، گسترش و تغییرات و تحولات هریک از آنها می‌تواند برای علاقه‌مندان به آموزش عالی آموزنده باشد. در این کتاب به اسنادی برمی‌خوریم یا مورد اشاره قرار گرفته‌اند که تاکنون منتشر نشده‌اند. بی‌شک نشر و در اختیار عموم قرار دادن این اسناد می‌تواند برای طالبان آنها درس‌ها و نکته‌ها داشته باشد. توزیع و خواندن بخش‌های مختلف این اثر مرا بر آن داشت که این مقدمه را قلمی کنم و لاجرم تورو و خواندن آن را به علاقه‌مندان، دغدغه‌مندان و دوستداران علوم انسانی توصیه می‌کنم.

غلامحسین کریمی دوستان

رئیس دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی

دانشگاه تهران

۱۴۰۰/۰۷/۰۷

دیباچه

آنچه پیش روی خوانندگان فرزانه قرار دارد تاریخ دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران است که به همت جمعی از استادان و دانش‌آموختگان فرهیخته دانشکده تألیف شده است؛ اثری گران‌سنگ که نه تنها بخشی از تاریخ دانشگاه را پوشش می‌دهد، بل روایتگر گوشه‌هایی از تاریخ آموزش عالی و دانشگاه در ایران و نیز بازتاب‌دهنده برگ‌هایی از تاریخ معاصر کشور عزیزمان ایران است. درک عمیق و گسترده از تحولات تاریخ معاصر ایران در گرو شناخت سرگذشت نهادهای اجتماعی است؛ اینکه چه فراز و نشیبی را از سر گذرانده‌اند و چه تحولاتی به خود دیده‌اند. تأمل در تغییرات ساختاری و آمدوشد کارگزاران در این نهادها می‌تواند دستاوردهای مفیدی در اختیار قرار دهد تا از پی آن به فهم درست‌تری از تحولات سیاسی و اجتماعی نایل شویم.

دانشگاه تهران به‌عنوان نخستین دانشگاه ایران، تحولات فکری، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بی‌شماری را در درون خود نهفته دارد. بنابراین، بایسته است به نحو مطلوبی سرگذشت آن به اعتبار اسناد و مدارک باقی‌مانده کاویده شود تا از آنچه بر سر این نماد آموزش عالی کشور رفته است، درس‌ها گرفت و برای سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در حال و آینده بهره‌ها اندوخت. برای شناسایی تاریخ دانشگاه تهران پیش‌تر گام‌هایی برداشته شده و در دو جلد قطور، تاریخ چند سال نخستین آن به زیور طبع آراسته شده است. در این اثر ارزشمند که اتفاقاً به قلم تنی چند از استادان میزبان دانشکده نگارش یافته، تاریخ دانشکده‌ها و البته دانشکده ادبیات و علوم انسانی مورد توجه قرار گرفته است. طبیعی است در کتابی که رسالت تألیف تاریخ دانشگاه را برعهده دارد به تحولات دانشکده‌ها در حد کلیات پرداخته شود و روایت مسوطی ارائه نگردد. از این‌روی در اثر حاضر کوشیده‌ایم خلأ موجود را پوشش داده و روایتی عمیق و گسترده از تاریخ دانشکده در دسترس علاقه‌مندان قرار دهیم.

فرایند برنامه‌ریزی و انجام پژوهش حاضر به این شکل بود که در آغاز امر، موضوع در هیئت رئیسه و شورای پژوهشی دانشکده طرح و به تصویب رسید، سپس طی مکاتبه معاون پژوهشی با مدیران گروه‌ها از ایشان خواسته شد تا یکی از استادان گروه خود را به‌عنوان نویسنده بخش مربوط به تاریخ گروه مربوط معرفی کنند. بر این اساس، نویسندگان هر بخش تعیین و طی جلسه هماهنگی با حضور منتخبین گروه‌ها، شیوه‌نامه نگارش متن بررسی و سپس به تصویب رسید. علاوه بر تاریخ گروه‌ها تصمیم گرفتیم فصلی به تاریخ کلی دانشکده، تاریخ کتابخانه و نیز معرفی اجمالی رؤسای دانشکده از آغاز تا به امروز اختصاص دهیم.

مانند تمامی کارهای گروهی طبیعی بود که در فرایند انجام کار تغییراتی، هم در نویسندگان و هم در ساختار متن صورت بگیرد؛ در این پروژه هم این اتفاق افتاد، ولی از آنجا که اراده‌ای

جدی در نزد همه همکاران دخیل در این برنامه پژوهشی برای انجام آن وجود داشت، به‌رغم تمام مشکلات و موانع پیش‌بینی شده و نشده، کار به نتیجه نهایی رسید و اینک در پیش‌روی شما خواننده فرزانه قرار دارد.

استادان و پژوهشگران ارجمندی که در تألیف این اثر افتخار همکاری با ایشان را داشتیم بدین‌شرح است: دکتر منصور صفت‌گل، دکتر سید محمدرضا حسینی بهشتی، دکتر مسعود فکری، دکتر مزداک انوشه، دکتر احمدرضا قائم‌مقامی، آقای فرهاد طاهری، خانم مریم امینی و آقای امیرحسین بابالار. به سهم خود از ایشان که بار اصلی کار را بر دوش کشیدند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

غیر از استادان ارجمندی که در نگارش این اثر همراه ما بودند، همکاران عزیزی در بخش‌های مختلف دانشکده و دانشگاه به انحاء مختلف در به سامان رسیدن این طرح کلان به یاری ما شتافتند. سپاسگزار لطف و محبت‌های خالصانه همه این بزرگواران هستیم:

- جناب آقای دکتر محمد رحیمیان (معاون محترم پژوهش و فناوری دانشگاه)؛
- هیئت رئیسه محترم دانشکده و به‌ویژه جناب آقای دکتر غلامحسین کریمی دوستان (رئیس محترم دانشکده) و جناب آقای دکتر محمد افشین‌وفایی (معاون محترم اداری و مالی دانشکده)؛
- مدیران محترم گروه‌ها: دکتر علی افخمی (گروه زبان‌شناسی)، دکتر روح‌الله هادی (گروه زبان و ادبیات فارسی)، دکتر حسن کریمیان (گروه باستان‌شناسی)، دکتر سید محمدرضا حسینی بهشتی (گروه فلسفه)، دکتر روزبه زرین‌کوب و سپس دکتر گودرز رشتیانی (گروه تاریخ) و دکتر احمدرضا قائم‌مقامی (بخش زبان‌های باستانی ایران و ایران‌شناسی)؛
- مدیرکل محترم انتشارات دانشگاه، جناب آقای دکتر موسی‌خانی و همکاران محترم ایشان، به‌ویژه جناب آقای نظام‌آبادی (معاون محترم انتشارات)؛
- و سرکار خانم فاطمه هادی که با دقت و وسواس کم‌نظیر، ویرایش این متن را به نحو شایسته‌ای انجام دادند.

و من الله التوفیق

حسن حضرتی

معاون پژوهش و فناوری دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران

تهران، مهر ماه ۱۴۰۰

فهرست مطالب

فصل نخست: تاریخ دانشکده (منصور صفت گل).....	۱۷
درآمد.....	۱۸
چشم انداز اهمیت دانشکده ادبیات و علوم انسانی در تاریخ معاصر ایران.....	۱۹
دوره بندی تحولات دانشکده ادبیات و علوم انسانی	۲۴
اساسنامه دانشکده علوم و دانشکده ادبیات	۳۶
متمم مقررات دانشکده ادبیات مورخ ۵ تیر ۱۳۱۴.....	۳۹
نظام نامه امتحانات دانشکده علوم و دانشکده ادبیات	۴۰
دستور و مقررات راجع به دانشکده علوم و دانشکده ادبیات	۴۲
لباس رسمی استادان دانشکده ادبیات	۵۲
نظام نامه لباس تمام رسمی دانشگاه	۵۴
متمم اساسنامه دانشسرای عالی.....	۶۲
اساسنامه دوره درس های زبان و فرهنگ ایران	۶۵
اساسنامه دوره دکتری دانشکده ادبیات	۶۶
تأسیس کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه های خارجه.....	۶۷
جدایی دانشسرای عالی از دانشکده ادبیات	۶۸
مؤسسات دانشکده ادبیات و علوم انسانی	۶۹
مؤسسه زبان های خارجی	۶۹
مؤسسه لغت نامه دهخدا	۷۰
تاریخچه مؤسسه لغت نامه دهخدا	۷۰
مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی	۷۱
مؤسسه جغرافیا.....	۷۳
مؤسسه باستان شناسی	۷۵
مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی و دانشکده علوم اجتماعی	۷۶
ساختار تشکیلاتی دانشکده ادبیات و علوم انسانی	۱۰۱
تکمیل نام دانشکده	۱۰۱
تعداد هیئت علمی	۱۰۶
گروه های آموزشی	۱۰۶
دوره فوق لیسانس (کارشناسی ارشد).....	۱۰۶
دوره دکتری	۱۰۷

۱۰۷.....	دوره‌های تحصیلی.....
۱۰۸.....	ساختار عمومی دانشکده در سال ۱۳۴۶.....
۱۱۱.....	دانشکده ادبیات در سال‌های پس از انقلاب اسلامی.....
۱۱۶.....	پیوست‌ها.....
۱۳۳.....	منابع.....
۱۳۵.....	فصل دوم: تاریخ گروه فلسفه (ویراسته سید محمدرضا حسینی بهشتی).....
۱۳۶.....	درآمد.....
۱۴۵.....	دوره نخست: از دارالمعلمین مرکزی تا تأسیس دانشگاه تهران (۱۲۹۸-۱۳۱۳).....
۱۵۹.....	دوره دوم: از تأسیس دانشگاه تهران تا تأسیس گروه فلسفه (۱۳۱۳-۱۳۳۶).....
۱۷۵.....	دوره سوم: از تأسیس دوره دکتری فلسفه تا انقلاب (۱۳۳۶-۱۳۵۷).....
۱۷۷.....	الف) ترسیم دورنما و عرضه تصویر بزرگ.....
۱۷۹.....	ب) بسط «روحیه علمی» در آموزش و پژوهش.....
۱۸۰.....	ج) تثبیت جایگاه و نقش رشته فلسفه در میان رشته‌های دانشگاهی.....
۲۰۰... ۱۳۹۶	دوره چهارم: از انقلاب ۱۳۵۷ تا آخرین تغییرات در سرفصل‌های دروس در سال ۱۳۹۶.....
۲۰۴.....	سرفصل دروس اصلی رشته کارشناسی فلسفه، مصوب سال ۱۳۶۶.....
۲۳۹.....	تذکار.....
۲۴۵.....	سخن پایانی.....
۲۴۶.....	منابع.....
۲۴۹.....	فصل سوم: تاریخ گروه تاریخ (منصور صفت‌گل).....
۲۵۰.....	گروه تاریخ دانشگاه تهران: از تأسیس تاکنون.....
۲۵۵.....	مدرسه سیاسی: برنامه آموزش تاریخ.....
۲۶۰.....	عباس اقبال: تاریخ‌نویسی درسی و نسل بنیان‌گذار.....
۲۶۵.....	تاریخچه فعالیت گروه تاریخ در نظام دانشگاهی ایران.....
۲۶۵.....	دوره نخست: از آغاز تا تأسیس گروه آموزشی تاریخ.....
۲۷۰.....	دروس رشته تاریخ و جغرافیا در سال ۱۳۲۸.....
۲۷۵.....	مواد امتحانی دوره دکتری تاریخ.....
۲۷۵.....	تحصیل در دوره دکتری تاریخ.....
۲۷۵.....	شهادت‌نامه‌های دوره دکتری تاریخ.....
۲۸۰.....	دوره دوم: دوران فعالیت گروه آموزشی تاریخ.....
۲۸۴.....	بخش تحقیقات تاریخی.....

۲۸۶	آغاز تغییرات در برنامه و هیئت آموزشی گروه تاریخ
۲۹۳	دروس گروه آموزشی تاریخ (در سال تحصیلی ۵۳-۱۳۵۲)
۲۹۵	دروس سال ۵۱-۵۲
۲۹۸	برنامه تفصیلی دروس گروه تاریخ در سال تحصیلی ۵۳-۱۳۵۲
۲۹۸	اصول و مقررات
۲۹۹	اسامی اشخاص عهده‌دار تدریس مواد درسی گروه آموزشی تاریخ
۳۰۰	دروس دوره لیسانس
۳۲۰	دروس دوره فوق لیسانس
۳۲۳	دوره اکنون
۳۲۵	ملاقات استادان گروه تاریخ با امام خمینی (ره)
۳۳۶	اعضای گروه تاریخ در دهه‌های ۶۰-۸۰
۳۴۵	برنامه‌ریزی، طراحی و تأسیس گرایش‌های جدید در گروه تاریخ
۳۴۶	پیشنهاد ایجاد گرایش‌های چهارگانه در دوره کارشناسی و بازنگری برنامه موجود
۳۴۷	نشریه تخصصی گروه تاریخ
۳۵۰	برنامه‌های پژوهشی ملی و بین‌المللی
۳۵۰	همایش‌ها
۳۵۱	طرح‌های پژوهشی
۳۵۸	طرح تدوین تاریخ ایران
۳۵۹	اطلس تاریخی ایران
۳۶۲	همکاری‌های بین‌المللی و دانشجویان خارجی گروه تاریخ
۳۷۰	مدیریت گروه
۳۷۲	پیشنهاد، طراحی و تدوین درس «تاریخ ایران» به‌عنوان درس عمومی کلیه رشته‌ها
۳۸۰	پیوست‌ها
۳۹۱	منابع
۳۹۳	فصل چهارم: تاریخ گروه زبان و ادبیات فارسی (فرهاد طاهری)
۳۹۴	درآمد
۳۹۴	پیشینه آموزش رسمی و دولتی زبان و ادبیات فارسی در ایران معاصر
۳۹۷	از شعبه ادبی تا گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی (۱۳۰۷ تا ۸ مرداد ۱۳۴۲)
۳۹۷	الف) ساختار دوره لیسانس شعبه ادبی و رشته‌های «فلسفه و ادبیات» و «ادبیات فارسی»
۳۹۸	ب) شرط ورود به شعبه ادبی و رشته ادبیات و شرایط محصلان مجاز به تحصیل در آن

۳۹۹.....	ج) پروگرام (برنامه) درسی شعبه «فلسفه و ادبیات» و «ادبیات فارسی»
۴۰۵.....	امتحانات
۴۰۶.....	قوانین و آداب و دیگر تکالیف دانشجویان شعبه ادبی در این دوره (۱۳۰۷ تا مرداد ۱۳۴۲)
۴۰۸.....	دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی
۴۱۱.....	امتحانات و آئین نامه رساله دکتری
۴۱۲.....	رساله دکتری، نخستین جلسه دفاع و تصویب درجه دکتری و اولین فارغ التحصیلان دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی
۴۱۴.....	فهرست نام اعضای هیئت تعلیماتی (استادان، دانشیاران، دبیران و معلمان) و بعضی ماده‌های درسی که تدریس آن را به عهده داشتند (از ۱۳۰۷ تا ۱۳۴۲)
۴۱۵.....	تأسیس کرسی‌های رشته ادبیات فارسی، اهمیت زبان فارسی در رتبه دانشگاهی و آموزش زبان و ادبیات فارسی به غیرایرانیان
۴۱۷.....	گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی تا انقلاب اسلامی
۴۱۸.....	شرایط پذیرش دانشجو در دوره لیسانس زبان و ادبیات فارسی و مقررات تحصیل و اخذ مدرک
۴۱۹.....	برنامه درسی دوره لیسانس گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی
۴۲۱.....	شرایط پذیرش دانشجو در دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی و مقررات تحصیل و اخذ مدرک
۴۲۲.....	دروس اجباری دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی (چهارده واحد)
۴۲۳.....	دروس اختیاری
۴۲۳.....	فهرست نام استادان، دانشیاران، مربیان (رسمی و مدعو) گروه زبان و ادبیات فارسی و بعضی مواد درسی که تدریس آن را به عهده داشتند (از ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷)
۴۲۵.....	مدیران گروه زبان و ادبیات فارسی از تأسیس گروه تا وقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷
۴۲۵.....	گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی از انقلاب اسلامی تا پایان دولت دهم جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۲)
۴۲۶.....	نظام متمرکز آموزش و تحصیلات دانشگاهی در گروه زبان و ادبیات فارسی
۴۲۷.....	برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته
۴۲۸.....	برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته
۴۲۸.....	برنامه درسی دوره دکتری تخصصی
۴۳۰.....	فهرست نام استادان
۴۳۲.....	مدیران گروه (۱۳۵۷-۱۴۰۰)
۴۳۴.....	منابع

فصل پنجم: تاریخ گروه باستان‌شناسی (مجید منتظر ظهوری)	۴۳۷
درآمد.....	۴۳۸
تأسیس رشته باستان‌شناسی و فرایند تکوین آن.....	۴۳۸
استادان و دروس تدریس‌شده رشته باستان‌شناسی.....	۴۴۸
مدیران گروه باستان‌شناسی دانشگاه تهران.....	۴۵۷
نخستین دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته باستان‌شناسی.....	۴۵۹
فعالیت‌های علمی و عملی گروه باستان‌شناسی و تأسیس مؤسسه باستان‌شناسی.....	۴۶۵
پیوست‌ها.....	۴۷۱
منابع.....	۴۷۶
فصل ششم: تاریخ گروه زبان‌شناسی و فرهنگ و زبان‌های باستانی ایران (مزدک انوشه، احمدرضا قائم‌مقامی)	۴۷۷
درآمد.....	۴۷۸
سراغاز مطالعه علمی زبان.....	۴۷۹
تشکیل گروه زبان‌شناسی همگانی و زبان‌های باستانی و مقدمات آن.....	۴۸۱
پیشگامان گروه زبان‌شناسی و زبان‌های باستانی.....	۴۸۳
گروه زبان‌شناسی پس از پیروزی انقلاب اسلامی.....	۴۹۳
گروه فرهنگ و زبان‌های باستانی ایران پس از سال ۱۳۷۰.....	۴۹۵
ایران‌شناسی.....	۴۹۷
منابع.....	۵۰۱
فصل هفتم: تاریخ گروه زبان و ادبیات عربی (مسعود فکری)	۵۰۳
درآمد.....	۵۰۴
پیشینه زبان عربی و آموزش آن در ایران.....	۵۰۵
آموزش زبان عربی در ایران در دوره کنونی.....	۵۰۷
الف) آموزش زبان عربی در دوره تحصیلی پیش از دانشگاه.....	۵۰۸
ب) آموزش زبان عربی در دانشگاه‌ها.....	۵۰۸
ج) آموزش زبان عربی در حوزه‌های علمیه.....	۵۰۸
د) آموزش‌های آزاد.....	۵۰۹
زمینه‌های مشترک بستر ضرورت تأسیس رشته و گروه زبان عربی.....	۵۰۹
الف) بُعد فرهنگی - دینی.....	۵۰۹
ب) بُعد درهم‌آمیختگی دو زبان.....	۵۱۰

۵۱۰	ج) محیط جغرافیایی .....
۵۱۱	د) نقش ایرانیان در شکل‌گیری تمدن اسلامی و تقویت زبان عربی.....
۵۱۱	هـ) الزامات قانونی .....
۵۱۲	و) بُعد جهانی .....
۵۱۲	تاریخچه گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه تهران .....
۵۱۶	نگاهی به استادان و اعضای هیئت علمی گروه .....
۵۱۶	الف) دوره هم‌زیستی .....
۵۱۷	ب) دوره استقلال .....
۵۱۷	ج) نسل سوم.....
۵۱۸	چهره‌های برجسته گروه زبان و ادبیات عربی .....
۵۱۸	نخست: دکتر سید جعفر شهیدی .....
۵۱۹	دوم: دکتر فیروز حریرچی .....
۵۱۹	سوم: دکتر محمدعلی آذرشب .....
۵۲۰	زمینه‌های آموزشی گروه زبان و ادبیات عربی .....
۵۲۳	زمینه‌های پژوهشی گروه زبان و ادبیات عربی .....
۵۲۴	برون‌داد حرفه‌ای گروه .....
۵۲۵	همکاری‌های بین‌المللی .....
۵۲۶	شمارگان و تاریخ‌های مهم .....
۵۲۸	منابع .....
۵۲۹	فصل هشتم: کتابخانه دانشکده (مریم امینی).....
۵۳۰	درآمد .....
۵۴۰	مجموعه‌سازی (انتخاب و فراهم‌آوری).....
۵۴۲	کتب خطی کتابخانه در سال ۱۳۲۲-۲۳ .....
۵۴۵	انجمن (کلوب) کتابخانه .....
۵۵۱	شورای کتابخانه .....
۵۵۴	بودجه .....
۵۵۵	آمار افزایش کتاب‌های مجموعه کتابخانه از سال ۱۲۹۷ تا ۱۳۹۸ .....
۵۵۸	کتاب‌های اهدایی .....
۵۶۰	خریداری کتاب .....
۵۶۱	هدا و مبادله کتاب .....

۵۶۳.....	ثبت و سند
۵۶۵.....	صحافی
۵۶۸.....	سازمان دهی (فهرست نویسی و آماده سازی)
۵۷۳.....	منابع سازمان دهی نشده کتابخانه (تا پایان سال ۱۳۹۸)
۵۷۵.....	نرم افزار کتابخانه
۵۸۰.....	مخازن
۵۸۳.....	مجموعه مخازن
۵۸۶.....	مخزن نفیس
۵۹۲.....	مخزن کتب اهدایی
۵۹۳.....	تالار امانت و مطالعه
۶۱۲.....	آخرین قوانین امانت و دیرکرد مصوب شورای هماهنگی کتابخانه های دانشگاه تهران در سال ۱۳۹۷
۶۲۱.....	مرجع و پایان نامه
۶۲۷.....	نشریات
۶۲۷.....	عنوانین مجلات در سال های ۱۴-۱۳۱۳ و ۱۵-۱۳۱۴
۶۳۹.....	وبسایت کتابخانه
۶۴۰.....	اطلاع رسانی
۶۴۰.....	آموزش
۶۴۲.....	موزه - گالری کتابخانه
۶۴۲.....	همکاری های بین کتابخانه ای
۶۴۴.....	کارآموزی
۶۴۴.....	حفاظت کتابخانه
۶۴۵.....	فعالیت های دیگر کتابخانه
۶۴۷.....	بخش های مختلف و زمان فعالیت کتابخانه
۶۴۹.....	شرح اقدامات مربوط به انتقال مخازن کتابخانه برای اجرای به سازی لوزه ای
۶۵۱.....	اداره کتابخانه
۶۵۲.....	مدیریت و نیروی انسانی کتابخانه از آغاز تا سال ۱۳۹۸
۶۶۱.....	رؤسای کتابخانه
۶۸۳.....	منابع
۶۸۷.....	فصل نهم: شرح مختصری بر احوال و سوابق رؤسای دانشکده (امیرحسین بابالار)....

۶۸۸.....	درآمد.....
۶۸۹.....	۱. عیسی صدیق.....
۶۹۱.....	۲. سید ولی الله نصر.....
۶۹۳.....	۳. علی اکبر سیاسی.....
۶۹۵.....	۴. سید ذبیح الله صفا شهمیرزادی.....
۶۹۷.....	۵. سید حسین نصر.....
۶۹۹.....	۶. ابوالحسن جلیلی.....
۷۰۰.....	۷. محمدحسن گنجی.....
۷۰۲.....	۸. عزت الله نگهبان.....
۷۰۴.....	۹. ابوالقاسم امشه‌ای.....
۷۰۵.....	۱۰. رضا داوری اردکانی.....
۷۰۷.....	۱۱. علی شیخ الاسلامی.....
۷۰۹.....	۱۲. سید جلال الدین مجتبیوی.....
۷۱۱.....	۱۳. فیروز حریرچی.....
۷۱۲.....	۱۴. علی افخمی.....
۷۱۴.....	۱۵. منوچهر اکبری.....
۷۱۵.....	۱۶. غلامحسین کریمی دوستان.....
۷۱۶.....	۱۷. ابوالحسن امین مقدسی.....
۷۱۸.....	۱۸. حسن حضرتی.....

فهرست جدول‌ها

جدول ۱-۱: برنامه رشته خانه‌داری	۶۲
جدول ۱-۲: آمار دانشجویان دانشسرای عالی و دانشکده‌های علوم و ادبیات در سال ۱۹-۱۳۱۸	۶۴
جدول ۱-۳: آمار فارغ‌التحصیلان دانشسرای عالی و دانشکده‌های علوم و ادبیات و رشته‌های معقول و منقول و ادبیات	۶۴
جدول ۱-۴: دوره‌های تحصیلی دایر در گروه‌های آموزشی مختلف	۱۰۷
جدول ۱-۵: آمار فارغ‌التحصیلان دانشسرای عالی و دانشکده ادبیات در سال‌های ۱۳۱۰-۱۳۳۲... ۱۰۷	۱۰۷
جدول ۱-۶: آمار فارغ‌التحصیلان در سال تحصیلی ۵۳-۱۳۵۲	۱۰۷
جدول ۱-۷: آمار دانشجویان در نیمسال اول سال تحصیلی ۵۳-۱۳۵۲	۱۰۸
جدول ۱-۳: استادان رشته تاریخ در دانشکده ادبیات (سال ۱۳۲۶)	۲۶۹
جدول ۲-۳: نخستین برنامه درسی سه ساله رشته «تاریخ و جغرافی» در دانشسرای عالی و دانشکده ادبیات و علوم انسانی، شعبه تاریخ و جغرافی	۲۷۲
جدول ۳-۳: برنامه دروس فوق لیسانس تاریخ در بخش مطالعات و تحقیقات تاریخی	۲۷۷
جدول ۳-۴: ساختار اصلی گروه آموزشی تاریخ در سال تحصیلی ۴۵-۱۳۴۴	۲۸۱
جدول ۳-۵: دروس دوره لیسانس و مدرسان در اوایل دهه ۵۰	۲۹۶
جدول ۳-۶: دروس دوره فوق لیسانس و مدرسان	۲۹۷
جدول ۳-۷: اعضای اصلی هیئت علمی گروه تاریخ	۲۹۹
جدول ۳-۸: اسامی اعضای جدید هیئت علمی گروه تاریخ از دهه هشتاد به بعد	۳۳۷
جدول ۳-۹: نمودی از شمارگان مجله تاریخ از ابتدای چاپ تاکنون	۳۴۸
جدول ۳-۱۰: شماره‌های چاپ‌شده مجله پژوهش‌های علوم تاریخی	۳۴۹
جدول ۳-۱۱: طرح‌های بنیادی	۳۵۱
جدول ۳-۱۲: طرح‌های کاربردی	۳۵۵
جدول ۳-۱۳: شرح مشارکت استادان گروه تاریخ در تهیه اطلس تاریخی ایران	۳۶۰
جدول ۳-۱۴: مدیران گروه تاریخ	۳۷۱
جدول ۳-۱۵: سرفصل درس تاریخ ایران (درس عمومی اختیاری برای همه رشته‌ها به جز رشته تاریخ)	۳۷۳
جدول ۴-۱: عناوین بعضی رساله‌ها و سخنرانی‌ها و خطابه‌ها	۴۰۷
جدول ۴-۲: عناوین بعضی رساله‌های دیگر	۴۰۷
جدول ۴-۳: نخستین فارغ‌التحصیلان دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی	۴۱۳
جدول ۴-۴: اعضای هیئت علمی فعلی گروه زبان و ادبیات فارسی	۴۳۳
جدول ۵-۱: دروس رشته باستان‌شناسی و میزان ساعات دروس در هر هفته	۴۴۱
جدول ۵-۲: سرفصل دروس کارشناسی باستان‌شناسی مصوب ۱۳۶۵/۲/۶	۴۴۶
جدول ۵-۳: موضوع شهادت‌نامه‌ها و استادان رشته باستان‌شناسی سال‌های ۱۵-۱۳۱۴	۴۴۹

تاریخ دانشکده ۱۵

- جدول ۴-۵: دروس باستان‌شناسی و استادان مربوط (سال‌های ۱۳۲۵-۱۳۲۸) ۴۵۲
- جدول ۵-۵: فهرست مدیران گروه رشته باستان‌شناسی و سال‌های مدیریت آنها ۴۵۸
- جدول ۶-۵: نخستین داوطلبان رشته آثار باستان و موضوع مقاله آنها (۱۵-۱۳۱۴) ۴۵۹
- جدول ۷-۵: موضوع رساله‌های فارغ‌التحصیلان سال‌های ۱۳۱۹-۱۳۲۰ ..... ۴۶۱
- جدول ۸-۵: تعداد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان سال‌های تحصیلی ۱۳۲۰-۱۳۲۳ ..... ۴۶۲
- جدول ۹-۵: موضوعات رساله‌های دانشجویان فارغ‌التحصیل سال‌های ۱۳۲۰-۱۳۲۳ ..... ۴۶۲
- جدول ۱۰-۵: آمار دانشجویان باستان‌شناسی در سال‌های ۱۳۲۳-۱۳۲۷ ..... ۴۶۳
- جدول ۱۱-۵: آمار دانشجویان باستان‌شناسی در سال تحصیلی ۳۲-۱۳۳۱ ..... ۴۶۴
- جدول ۱-۶: ورودی‌های کارشناسی ارشد ایران‌شناسی (۱۳۹۱-۱۳۹۹) ۴۹۷
- جدول ۲-۶: برنامه بازنگری شده کارشناسی ارشد ایران‌شناسی ۴۹۹
- جدول ۳-۶: برنامه بازنگری شده دکتری ایران‌شناسی (گرایش ایران باستان و میانه) ۵۰۰
- جدول ۱-۷: آمار فارغ‌التحصیلان به تفکیک ۵۲۶
- جدول ۲-۷: آمار دانشجویان مشغول به تحصیل به تفکیک ۵۲۶
- جدول ۱-۸: سرپرستان و رؤسای کتابخانه در ادوار مختلف به ترتیب زمان تصدی ۵۳۹
- جدول ۲-۸: سخنرانان و موضوعات سخنرانی‌هایی در باب کتاب، کتابخانه و مطبوعات ۵۴۹
- جدول ۳-۸: هیئت‌رئیس انجمن (کلوب) کتابخانه ۵۵۰
- جدول ۴-۸: گزارش حسابداری دانشکده از وضعیت بودجه کتابخانه ۵۵۴
- جدول ۵-۸: گزارش نرم‌افزار اوراکل از تعداد عناوین و نسخه‌های کتب مخزن (بدون احتساب مخزن نفیس و مرجع) در پایگاه ۵۵۷
- جدول ۶-۸: منابع کتابخانه در سال ۱۳۹۸ ..... ۵۶۷
- جدول ۷-۸: ساعات فعالیت و تعداد مراجعان کتابخانه در دوره‌های مختلف براساس منابع موجود ۶۱۰
- جدول ۸-۸: تعداد منابع و مدت رمان امانت ۶۱۶
- جدول ۱۰-۸: عناوین هفتاد نسخه افزوده شده به مجموعه نشریات کتابخانه در سال ۱۳۹۸ براساس گزارش بخش نشریات ۶۳۷
- جدول ۱۱-۸: راه‌های اطلاع‌رسانی کتابخانه ۶۴۰
- جدول ۱۲-۸: ساعات فعالیت کتابخانه ۶۴۸
- جدول ۱۴-۸: مدیریت و نیروی انسانی کتابخانه دانشکده از ابتدا تا سال ۱۳۹۸ ..... ۶۵۲